GUSTÁV MAURÍCIUS REUSS

Gustáv Maurícius Reuss (4. 1. 1818, Revúca – 12. 1. 1861, Revúca) bol druhým synom Samuela Reussa. Bol národopisec, botanik, historik, lekár. Študoval na gymnáziách v Rožňave, v Levoči a na evanjelickom lýceu v Bratislave. Lekársku univerzitu začal navštevovať v Pešti a štúdiá dokončil vo Viedni. Pôsobil v Miškovci a od roku 1852 ako mestský lekár v Revúcej. Venoval sa botanike, histórii, osobitne štúdiu gemerských hradov a hradísk, kláštorov, ako i pamiatok. V rukopise zanechal práce *Zlomky k dejinám Gemera a k osvetlení hradů* a *Všetky hrady a kláštere v Gemerské stolici.* Jediná práca, ktorá mu za jeho života vyšla tlačou v roku 1853, bola *Května Slovenska.* Vydal ju vo vlastnom náklade za finančnej podpory bratov, priateľov a najmä svojho otca. Z vyše 4 000 zozbieraných rastlín v nej 2 000 utriedil a popísal. Zaujímavou prácou je monografia *Opis městečka Veľká Řevúca zvaného, I. a II. díl z rokov 1853 a 1854.* Ďalší rukopis *Obraz občanského života na Zdychavě leta 1855 a 1856-ho vypráva Dr. Reuss ve Velké Řevauci,* v ktorom realisticky opisuje život obyvateľov Muránskej Zdychavy.

Pozornosť si zasluhuje dielo *Hvězdoveda čili životopis Kruhohlava co na Zemi, okolo Měsíce a Slunce zkausil a co o obežnicech, vlasaticech, původu a konci světa znal. Chýrečná rozmluva v Revauci r. 1856.*

Román napísal v rokoch 1855 – 1856, čiže desať rokov pred vydaním Verneho *Zo Zeme na Mesiac!* V Reussovom diele sa cestovatelia vydávajú na Mesiac pomocou obrovského balóna, ktorý postavili remeselníci od Hrona, z Muránskej doliny, ba i z Liptova, Zvolena a Šariša. Krutohlav bol Slovák rodom z Mníšan, z dedinky neďaleko Revúcej. Posádku tvorili tunajší rodáci. Ich proviantom na palube boli klobásy, jaternice, syr a bryndza, ako aj neodmysliteľné víno. Podľa vtedajších poznatkov predpokladal Gustáv Reuss na Mesiaci život a v diele uvažuje nad jeho možnými formami. Po neúspechu expedície zorganizoval Krutohlav ďalšiu medziplanetárnu cestu, tentoraz parným šarkanom, ktorým pútnici navštevovali obežnice slnečnej sústavy. Tu sa Gustáv Reuss pokúšal v podstate o to, čo neskôr Verne v *Hectorovi Servadacovi.* Reussova *Hvězdoveda ...* ťažko nadchne súčasného milovníka sci-fi, v každom prípade je však unikátom našej literárnej fantastiky. Vďaka vydavateľstvu Tatran Reussov román *Hvězdoveda ...* vyšiel v roku 1984.

Syndikát slovenských autorov fantastiky sa rozhodol od roku 1991 udeľovať v súťaži o najlepšiu sci-fi poviedku **Cenu Gustáva Reussa,** lebo práve *Hvězdoveda ...* sa považuje za prvé slovenské dielo tohto žánru.

Z ďalších jeho prác treba spomenúť *Letopis Gemerské stolice, Jména měst Jazygských a Kvádskych, Starobylost Slovanův v Podunají, Prísnejější určení Uhorska pred vpádem Maďarů, romány Matej Božo z Coltova a Mária Betlen rozená Séči ze Rymavských Sečian.* Na *Soustave řeči Slovanské* pracoval päť rokov.

MUDr. Gustáv Reuss bol najvýraznejšou osobnosťou zo synov Samuela Reussa.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva